

Систематизація та узагальнення знань з теми «Дієслово». Розбір дієслова як частини мови.

Автор: Босак Світлана Пилипівна

□□□□□□

Урок української мови

з використанням ІК

Тема: Систематизація та узагальнення знань з теми «Дієслово». Розбір дієслова як частини мови.

Мета:

- v Відновити в пам'яті учнів, систематизувати та узагальнити відомості про дієслово; формувати вміння правильно писати дієслова в різних формах, *НЕ* з дієсловами.
- v Розвивати культуру мовлення, спілкування і поведінки учнів; пам'ять, увагу, логічне та образне мислення.
- v Виховувати доброзичливість, великодушність, самопожертву, повагу, добре ставлення до оточуючих; формувати моральні основи дитячої особистості засобами слова; виховувати потребу в самовдосконаленні та самовихованні.

Тип уроку: повторювально-узагальнювальний урок з морфології.

Міжпредметні зв'язки: українська література, народознавство, образотворче мистецтво.

Методичне забезпечення: комп'ютер, проектор, екран, слайди, таблиця, роздруковані завдання, посібник для тренування.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

Думай добре, роби добре - і буде добро

Павло Білецький-Носенко

I. ОГолошення теми. КОлективне визначення мети уроку

Слайд 1

II. РОБОТА З ЕПІГРАФОМ.

Учитель. Як заклик звучатимуть для нас слова Павла Білецького-Носенка, що стануть епіграфом до уроку. Творіть добро - і добре вам буде, бо служить добру - це найвища цінність у житті. Хотілося б, щоб ці слова стали не тільки епіграфом до уроку, але й до вашого життя.

Слайд 2.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Протягом уроку ми виконаємо багато різноманітних вправ, і мені цікаво знати, чи вони вам сподобаються, тому я буду стежити за вашими емоційним станом. Для цього на кожному столі ви маєте спеціальні „пиктограми настрою» - смайлики:

гарний настрій

задовільний настрій

поганий настрій

Отже, почнімо.

IV. АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ

1. **Бліц-опитування «Ти - мені, я - тобі»:** учні задають один одному питання і відповідають на них.

2. **«Піймай помилку»:** на екрані твердження та правила з теми «Дієслово», серед яких є кілька неправильних. Діти повинні їх знайти та виправити.
 - 1) Інфінітив означає дію безвідносно до діяча чи предмета.
 - 2) **Дієслова брати - зібрати становлять видову пару.**
 - 3) Зворотні дієслова завжди є неперехідними.
 - 4) Дієслова недоконаного виду мають три часові форми: теперішній, минулий і майбутній.
 - 5) **Дієслова минулого часу змінюються за числами, особами та родами.**
 - 6) В особових закінченнях дієслів I дієвідміни пишемо літеру E(Є).
 - 7) **Дієсловам умовного способу властива категорія часу.**
 - 8) Дієслова 3-ї особи однини і множини наказового способу творяться за допомогою частки *хай(нехай)*.
 - 9) Безособові дієслова не можуть сполучатися у реченні з іменником або займенником у ролі підмета.
 - 10) Дієслова в українській мові творяться трьома основними способами: префіксальним, суфіксальним, префіксально-суфіксальним.

Слайд 3.

V. ВИКОНАННЯ ВПРАВ НА ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ, ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ТА НАВИЧОК

1. Слово вчителя.

Добро – це духовна категорія, її не можна торкнутися, понюхати, посмакувати. Добро можна тільки відчути: це ласкаве, добре, ніжне ставлення, це готовність допомогти в скрутну хвилину, це любов до оточуючого світу. Милосердя, доброта ще з давньоруських часів були в традиціях нашого народу. Цілком природним і закономірним вважалося допомагати нещасному, знедоленому, поділитися шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість, порятувати хворого і каліку, захистити скривдженого. Доброта і милосердя – багатолікі. Потреба в них повсякчасна. Милосердя і доброта, як два крила, на яких тримається людство.

2. «Асоціативний кущ»: дібрати дієслова, які асоціюються у вас зі словами *РОБИТИ ДОБРО*. Визначте форму дібраних дієслів. Розберіть за будовою дієслова *УСМІХАТИСЯ*, *ПОДАРУВАТИ*.

Утішити

Поділитися

Захистити

Допомогти

Подарувати

**РОБИТИ
ДОБРО**

Усміхатися

Турбуватися

Співчувати

Розрадити

Урятувати

3. Робота біля дошки.

Завдання: записати речення, розставити розділові знаки, розібрати вказані дієслова як частину мови. (1 учень записує речення та визначає форми дієслів, інший розбирає дієслово як частину мови).

Схема розбору дієслова як частини мови (див. підручник: с.65)

Сказав один мудрець:

«Живи, добро звершай,

Та нагород не вимагай.

Лише в добро і вищу правду віра

Людину відрізня від мавпи й звіра.

Хай оживає істина стара:

Людина починається з добра!»

Не вимагай – дієсл., особова форма, п.ф. – не вимагати, недок. в., перех., наказ. сп., 2 ос., одн., І д., прис.

4. Лінгвістичне лото. Робота в групах.

1. Дієслово наказового способу 1 особи множини – НЕ ОБРАЖАЙМО
2. Дієслово дійсного способу теперішнього часу 3 особи множини – ТУРБУЮТЬСЯ
3. Дієслово наказового способу 2 особи однини – ТВОРИ
4. Дієслово дійсного способу доконаного виду майбутнього часу простої форми 3 особи однини – ДОПОМОЖЕ
5. Дієслово умовного способу однини чоловічого роду – ЗАХИСТИВ БИ
6. Дієслово наказового способу 2 особи множини – ДБАЙТЕ
7. Дієслово дійсного способу недоконаного виду майбутнього часу простої форми 2 особи множини – СПІВЧУВАТИМЕТЕ

8. Дієслово дійсного способу минулого часу множини – РОЗРАДИЛИ

Розрадили	Захистив би	Співчуватимете	Дбайте
Твори́	Не ображаймо	Турбуються	Допоможе

Слайд 4.

Код відповіді:

8	5	7	6
3	1	2	4

Слайд 5.

5. Випишіть з тексту дієслова, визначте форму, розподіліть їх у дві колонки: 1 - дієслова I дієвідміни; 2 - дієслова II дієвідміни. Поясніть правопис **НЕ** з дієсловами.

Для зла й неправди Планета замала!

*Твори́ть добро, добро **плекайте**, люди!*

Садіть** сади, нехай для внуків **буде

В плодах частинка вашого тепла,

***Твори́ть** добро для тих, хто поруч **йде**,*

*Хто **ділить** хліб із вами чесно , навпіл,*

*Єдиного **навчіть**ся — **віддавати**,*

***Не бійте**ся — ніщо **не пропаде**,*

*Ніщо **не піде** в тлін, в траву —*

Повернеться, умножене стократно...

Слайд 6.

<i>I дієвідміна</i>	<i>II дієвідміна</i>
Плекайте	Творіть
Буде	Садіть
Йде	Ділить
Віддавати	Навчіться
Не пропаде	Не бійтеся
Не піде	
Повернеться	

6. Виконання тестових завдань за посібником Босак С. П. «Українська мова. Посібник для тренування»: с. 6 № 17, с. 35 № 21, с. 51 № 7.

7. Робота в групах. Творче завдання: скласти з окремих частин українські прислів'я про добро. Усього 6 прислів'їв. Кожна група пояснює по одному прислів'ю і пояснює правопис дієслів.

- ✓Добре слово дім будує, а зло - руйнує.*
- ✓Не одежа красить людину, а добрі справи.*
- ✓Хто людям добра бажає, той і собі має.*
- ✓Робиш добро - не кайся, робиш зло - зла сподівайся.*
- ✓Добрий чоловік у сусідів дім від вогню збереже.*
- ✓Не сподівайся за добро дяки.*

Слайд 7.

8. Перевірка домашнього завдання ланцюжком: записати по 5-6

правил доброти (гасел, закликів), уживаючи дієслова наказового способу. Учні по черзі читають утворені правила.

Орієнтовні відповіді:

- ØПоспішайте робити добро.*
- ØРоби добро і залучай до цього інших.*
- ØНесімо у цей світ добро.*
- ØСійте зерна добра та милосердя.*
- ØХай повниться добром наш край.*
- ØПоки маємо час, усім робімо добро.*
- ØСпівчуваймо людям у горі.*
- ØХай у вашому серці проростає добро та турбота до ближнього.*
- ØПринеси іншому радість.*
- ØРадій чужому успіху.*
- ØЗігрійте душі обездолених.*
- ØНікого не ображай.*
- ØНе скривдь нікого жорстокою рукою і словом.*
- ØНе будь байдужим до людської біди.*
- ØСтань милосердним.*
- ØПоставмо себе на місце іншого.*
- ØНе стійте осторонь від людських проблем.*

9. Робота в парах. Творче завдання: скласти речення за фотографіями, використовуючи дієслова в різних формах.

Учитель: На всіх фотографіях зображені добрі справи, які люди виконують разом. З давніх-давен український народ звик гуртом виконувати велику за обсягом роботу. У селах цей звичай існує до цих пір. Така одноразова праця гуртом для виконання великої за обсягом роботи називається ТОЛОКА. У своїх реченнях діти можуть використати такі дієслова: надати допомогу, відремонтувати, пофарбувати, частувати, подарувати, вручити, прибрати, упорядкувати, дбати, привести в належний стан.